

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА ТА ПОЛІТОЛОГІЇ**

**ПОЛІТИКА ТА ПРАВО
В УМОВАХ ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ:
ПОШУК РІШЕНЬ**

МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

...

23 КВІТНЯ 2024

**Київ
Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова
2024**

УДК 32:341.3«364»(082)
П 50

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
(протокол № 8 від 28 березня 2024 року)*

П 50   **ПОЛІТИКА ТА ПРАВО В УМОВАХ ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ: ПОШУК
РІШЕНЬ** : збірник матеріалів Міжнарод. наук. конф. / за заг. ред.
П. В. Горінова ; Навчально-науковий інститут права та політології
УДУ імені Михайла Драгоманова (м. Київ, 23 квітня 2024 р.). – Київ :
Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2024. – 399 с.

Збірник матеріалів Міжнародної наукової конференції «Політика та право в умовах дії воєнного стану: пошук рішень» містить короткий зміст результатів науково-дослідних робіт наукових, науково-педагогічних працівників, докторантів, аспірантів та студентів закладів вищої освіти, наукових установ і організацій. Збірник присвячено аналізу й оцінці політичних і правових аспектів у контексті воєнного стану, з особливим акцентом на українські реалії та міжнародну перспективу. У збірнику широко представлені теми, що стосуються захисту прав людини, правового регулювання під час воєнного стану, ролі національних та міжнародних інституцій у забезпеченні правопорядку та справедливості. Велика увага приділена питанням соціального захисту військовослужбовців та цивільного населення, особливостям правосуддя в умовах воєнного стану. Дослідження в збірнику відзначаються глибоким аналітичним підходом та різноманітністю методологій, що дозволяють оцінити складність та багатовекторність правових і політичних викликів сучасного світу.

Збірник є джерелом для науковців, юристів, політологів, а також для всіх, хто цікавиться глибоким розумінням сучасних правових і політичних реалій. Він сприяє науковому діалогу, обміну знаннями та досвідом між фахівцями різних галузей, що є ключовим для вироблення комплексних підходів до вирішення глобальних викликів сучасності.

Відповідальність за грамотність, автентичність цитат, правильність фактів і посилань несуть автори матеріалів.

УДК 32:341.3«364»(082)
DOI: https://doi.org/10.31392/UDU-MK_NNIPiP_2024

© Автори публікацій, 2024
© ННПіП УДУ імені Михайла Драгоманова, 2024
© Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2024

Отже, можна зробити висновок, що відповідно до законодавства України права людини можуть бути обмежені лише на певний час і лише в тих межах, які не впливатимуть на їх істотний зміст. Крім того, публічна влада в кожному конкретному випадку, що потребує введення воєнного стану, повинен визначити ті права, які будуть обмежені за даних умов.

Таким чином, права людини визначають межі діяльності органів державної влади щодо запровадження воєнного стану та засобів, що нею використовуються. При цьому низка прав не може бути обмежена, а обмеження інших прав не може знищувати їх сутність. Окрім визначення прав людини, які не можуть бути обмежені в умовах воєнного стану, конституційно-правові норми визначають особливості реалізації окремих прав під час воєнного стану.

ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua> (дата звернення: 28.03.2024).
2. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12 травня 2015 року № 389-VIII URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> (дата звернення: 28.03.2024).
3. Ковалів М. В., Скриньковський Р. М. Конституційні права та свободи громадян України в умовах воєнного стану. *Конституційні права і свободи людини та громадянина в умовах воєнного стану* : матеріали наукового семінару (23 червня 2022 р., м. Львів). Львів : ЛьвДУВС, 2022. С. 107–111.

УДК 323.2:355.01(470+571)

Володимир ЛАВРИНЕНКО / Volodymyr LAVRYNENKO

*кандидат історичних наук, проректор з міжнародних зв'язків
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (м. Київ)*

СТРАТЕГІЧНА КУЛЬТУРА ЯК ЧИННИК ВЗАЄМОДІЇ ВЛАДИ І СУСПІЛЬСВА В УМОВАХ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ

Однією із головних причин, чому варто розглянути питання взаємодії влади і суспільства в умовах російської агресії через призму формування Стратегічної Культури, є факт, що це явище можна віднести до одного із ключових чинників, які визначають можливість та засоби досягнення цілей держави, перед усім, в сфері безпеки. Від її формування залежить в якій мірі ці цілі мають шанс на реалізацію, якою мірою вони віддзеркалюють реальні потреби суспільства і в якій мірі ці потреби будуть враховані в діях влади. Тим самим можна стверджувати, що стан Стратегічної Культури в значній мірі вказує на реальний стан і напрями політики безпеки держави, а також механізми її реалізації.

Тим самим, можна стверджувати, що Стратегічна Культура віддзеркалює ступінь готовності суспільства і його еліт до виконання спільних дій і стримування від інших.

Процес формування Стратегічної Культури є дуже тривалим і залежить від багатьох чинників, як матеріальної природи, так і нематеріальної. В результаті, багато характерних ознак можуть свідчити про не до кінця сформовану Стратегічну

Культуру. Така ситуація може мати багато причин. Починаючи з історичних явищ (короткий період державності, геополітичне положення, відсутність національної ідентичності), так і з політичних міркувань (обмеження державного суверенітету: номінально, або практично) і т. д.

Одним із чинників, що ускладнюють остаточне формування Стратегічної Культури конкретної держави, а насправді унеможливають досягнення такого стану, є її невідповідність. Це може бути результатом, або функціонування всередині країни кількох Стратегічних Культур (одночасне існування на даній території відмінних, часом суперечливих самим собі, історичних, політичних, культурних традицій), або відсутність консенсусу у поглядах на шляхи та механізми організації безпеки держави, що існують між елітами та суспільством.

Враховуючи довготривалість формування Стратегічної Культури, можна констатувати, що у випадку з Україною, вона зараз знаходиться в процесі завершення формування, який характеризується узгодженістю поглядів стосовно цілей національної політики безпеки та заходів охорони держави від різних загроз, що існують, як серед суспільства, так і серед еліт. Саме явище узгодженості відноситься, як до питання формування, так і до збереження єдності поглядів стосовно основних цілей політики безпеки та шляхів їх досягнення.

Адже до цього часу Україна мала серйозну проблему з визначенням, погодженням та систематизацією повного каталогу своїх національних інтересів, які слід розуміти як національну ідею. Природно, це позначалося на розмитості стратегічних цілей, які ставила перед собою держава в галузі безпеки. Це стало причиною постійного балансування України між різного роду вибором стратегічного характеру, обумовленим як політично, так і в результаті більш-менш реальних оцінок узгодженості української Стратегічної Культури. Природним наслідком такої ситуації було те, що українська держава залишалася у стані геополітичного дрейфу між двома основними центрами інтеграції, тобто між Брюсселем і Москвою. За протязі 30 років незалежної України це проявлялося у «багатовекторній політиці» і «політиці балансування», а також раптових і не повною мірою закінчених «поворотів» до членства в НАТО. Це призвело до ситуації, в якій українська держава стала об'єктом впливу центрів інтеграції, що знаходяться в безпосередній близькості до неї.

В той же час, не має сумнівів, що хід подій в Україні, які мали місце з 2014 року, несе на собі відбиток «шоку», генерованого ззовні, що призвело до зміни (що розуміється, як процес консолідації так і формування) Стратегічної Культури України. Особливо цей «шок» поглибився після повномасштабної агресії росії проти України. Можна також стверджувати, що поглиблення інтеграції України в ЄС і НАТО трактується тепер і елітою і суспільством як форма підтримки незалежності та суверенітету держави, і, навіть, чинником зміцнення її міжнародних позицій.

Незалежно від темпів еволюції Стратегічної Культури України, немає ніяких сумнівів, що досягнення єдності та консолідації в стані Стратегічної Культури, як у площині суспільних відносин так і площині відносин суспільство – еліти, призведе до сталості державної політики в сфері національної безпеки.